

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 11 okt. 1950

Voor Van Maarseveen persoonlijk, mede voor Stikker en Schokking persoonlijk.

Ik had hedenmiddag aangekondigd gesprek met de Minister van BZ en begon mijn teleurstelling te uiten over het verloop van zaken sinds mijn aankomst hier. Ik heb gemerkt dat men op dit punt gevoelig is en hoopt te vermijden dat de goodwill tegenover Indonesië, waarmede men mij hier gekomen weet, reeds spoedig door opgedane ervaringen zal verdwijnen. Ik wees erop alles te hebben gedaan om de verhouding tussen beide landen door de Ambonaffaire niet toe te spitsen en dat mijn Regering mij daarin had gesteund door mijn voorstellen over te nemen: ik noemde de niet beantwoording van het aide-mémoire van Rum en het niet reageren op de redevoering van Sukarno.

Ik gaf te kennen gedurende de conferentie te Delhi veel te hebben moeten aanhoren, maar dat alle speeches van de gedelegeerden bij die gelegenheid wat vorm en inhoud betrof waren overtroffen door de rede van het Staatshoofd van Indonesië, waarnaar ik gedwongen geweest was te luisteren.

Ook merkte ik op, dat ik, teneinde de Ambonezen in de kampementen niet ontijdig te verontrusten, evenmin als de Republiek Indonesia tot publicatie van de mij ten dienste staande berichten over de actie op Ambon was overgegaan, hoewel ik mij realiseerde, dat van de zijde van Indonesië de bezorgdheid niet de Ambonezen, maar de veiligheid van de eigen bevolking gold.

En wat was het resultaat van deze mijn houding geweest? Rum antwoordde dat hij heel goed had begrepen welke mijn rol geweest was. Ten aanzien van de rede van de President zei hij dat de zaken ook niet waren gelopen zoals hij had voorgestaan. De Ambassadeur van India had hem gewezen op de tactloze redevoering. Als contrast wees hij op het antwoord van Natsir aan Drees, waarop ik reageerde conform Uw 323. Het antwoord van Natsir was in het Parlement als veel te slap scherp gecritiseerd, in welk verband hij memoreerde dat de Regering steun had gekregen van Yamin en Kol. Simatupang, wat merkwaardig en bevredigend was.

Wij spraken toen even over Nieuw-Guinea. In de loop van het gesprek zei ik daarover nooit met hem van gedachten te hebben gewisseld omdat hij het standpunt van de Ned. Reg. evengoed kende als ik. (Bij vorige gelegenheid had hij gezegd dat het jammer was dat 'Lamping en Rum als vrienden' deze kwestie niet konden oplossen, waarop ik niet reageerde, zij het dat ik zelf niet overtuigd ben, dat de zaak zich niet zou lenen voor behandeling langs diplomatieke weg). Ik vroeg of de Indonesische Delegatie reeds was aangewezen en wanneer hij dacht dat de conferentie zou beginnen, daar de tijd begon te dringen in verband met de Unie-conferentie begin November. Rum antwoordde, dat hij persoonlijk de politieke sfeer dermate slecht achtte, dat hij als resultaat van een Nieuw-Guineaconferentie alleen maar verdere toespitsing van de politieke verhoudingen tussen beide landen verwachtte. Hij wees op de uitzending van een Commissie van Indonesische Parlementariërs en verwachtte hiervan meer resultaten dan van een ontijdige Nieuw-Guineaconferentie. Hij voegde hieraan toe, dat tegenover het publiek hier het accent wordt gelegd op het bezoek van de Commissie aan andere landen, maar dat hij de Commissie er op heeft gewezen Nederland als hoofdbestemming te beschouwen. Ik antwoordde met verwijzing naar de belangstelling ook van de Nederlandse zijde voor besprekingen in Parlementair verband. Ik voeg hieraan toe, dat ik persoonlijk Rum's opvatting deel, dat van een Nieuw-Guineaconferentie op dit moment alleen maar verscherping der politieke verhoudingen te verwachten is.

Op mijn desbetreffende vraag antwoordde Rum, dat het Rode Kruisschip zich in de buurt van Ambon bevond: hij meende op Ceram. Ambon maakte het belangrijkste deel van het gesprek uit. Ik vroeg hem wat hij dacht dat de UNCI nu zou doen. Hij zeide, dat hij het zou betreuren als beide Unie-partners als tegenstanders voor het internationale forum zouden optreden. Ik

antwoordde, dat ook ik het jammer vond dat de ontwikkeling had geleid tot de mogelijkheid, dat wij in de Veiligheidsraad tegenover elkander zouden komen te staan, maar was dit onze schuld? Rum vroeg toen of ik, wanneer de UNCI mij terzake mijn opvatting vroeg, zou willen antwoorden dat Nederland een behandeling in de VR zou betreuren. Hoewel de UNCI natuurlijk niet mocht beïnvloed worden, zou dergelijke uitlating mijnerzijds misschien toch de uiteindelijke beslissing van de UNCI beïnvloeden. Ik antwoordde, dat op dit punt geen misverstand mocht bestaan: ik wilde uitdrukkelijk stellen, dat ik een dergelijk antwoord niet zou geven. Op dit ogenblik bleek hoezeer wij door ons beleid Djakarta in een politieke impasse hebben gemanoeuvreerd. Rum moest zijn kaarten op tafel leggen en vroeg mij aan de Nederlandse Regering mede te delen dat de Indonesische Regering met het oog op de toekomstige samenwerking tussen beide landen het zeer zou betreuren wanneer de kwestie-Ambon een onderwerp van behandeling in de VR zou worden. Ik antwoordde zulks te zullen overbrengen. Uiteraard bracht ik, gezien de loop van dit gesprek, de kwestie van een eventueel Nederlands beroep op Ambon niet naar voren.

Na mijn bezoek kreeg ik kennis van het door de UNCI na lang wikken en wegen hedenmiddag genomen besluit om telegrafisch rapport uit te brengen aan de VR en daarin de suggestie te doen 'that the Security Council might reinforce the commissions authority by calling upon the Indonesian Government to utilise existing machinery for a peaceful solution of this problem which is provided by the presence in Indonesia of the United Nations Commission'.

Dit rapport zal morgenochtend gepubliceerd worden.